

26e jaargang afl. 1
voorjaar 1979

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom”
voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot.”

195. VAANDELMEDAILLON - 1800. Sint-Sebastiaangilde Hilvarenbeek.
Voorstelling van St. Sebastiaan als ruiter te paard en in schrijffletters: „Vereert door Joanna
Goossens 1800”; boven 2 accolade schilden w.o. Jeruzalem-kruis.

AGENDA 1979

- 20 mei Kringdag Cuyk te Haps bij Sint-Nicolaasgilde.
24 mei Kringdag Kwartier v. Oirschot te Goirle bij Sint-Mauritiusgilde.
27 mei Europees Koningschieten te Peer (België).
10 juni Kringdag Kempenland te Waalre bij Sint-Willibrordusgilde.
17 juni Kringdag Maasland te Rosmalen bij Sint-Catharinagilde.
8 juli Vrije Kringgildedag Baronie en Markiezaat bij Sint-Bavogilde te Rijsbergen.
19 aug. Vrij gildefeest te Hooge Mierde bij Sint-Jorisgilde.
26 aug. Vrij gildefeest te Soest bij Groot Gaesbeekergilde.
9 sept. Liefdadigheidsfeestijn te Moergestel.
23 sept. Vrij gildefeest te Aarle-Rixtel St. Margaretha en O.L. Vrouw.

VAN DE REDACTIE:

Alle copie voor het volgend nummer dient voor 19 mei bij een van de correspondenten bezorgd te zijn.

Vragenrubriek:

De redactie verklaart zich gaarne bereid eventuele vragen van de lezers over alles, wat het gildewezen betreft, te beantwoorden.

ALGEMEEN

Welk gilde gaat graag naar Limburg?

Het bestuur van de Schutterij Sint Nicolaas Meijel (Limburg) vraagt enkele gilden in Noord-Brabant om mee te doen aan hun gildefeest op 16 september 1979 te Meijel.
Adres van dit gilde: Donk 26 Meijel (L.).

VERZOEK

Gilde Sint Joris Oostelbeers.

De kruisboogschutters van dit gilde hebben voor het eerst dit jaar in de winter geschoten voor een onderlinge wedstrijd waaraan een schildje als prijs was verbonden. De prijs werd genoemd: „Winterkoninkje 78/79”.

Dit gilde heeft twee vragen:

- Welk gilde is bereid één keer in de maand gedurende de wintermaanden met hen te schieten?
- Tevens zou dit gilde gaarne contacten leggen met een gilde in België om daarmee tot een uitwisseling te komen.
Brieven worden gaarne ingewacht bij: de gildebroeder P. v. d. Loo, Andreasstraat 2a, OOSTELBEERS.

CONVENTIE DER STEDELIJKE SCHUTTERS GILDEN

5e Koningschieting te Damme (B.) op 1 mei.

Damme staat het ganse jaar 1979 in het teken van Tijn Uilenspiegel, de held uit het epos van Charles De Coster († 1879). Er zal dan ook heel wat gebeuren, zowel op artistiek als op volkskundig en folkloristisch gebied.

In het kader van deze feestviering richt de „Conventie” op 1 mei 1979 haar 5e Koningschieting in, samen met de V.V.K.B. die de Meyboom zal planten en met zijn volksdansgroepen, vendeliers en andere volkskundegroepen voor een kleurrijk en geanimeerd geheel zal zorgen.

Deze 5e Koningschieting is op zichzelf reeds een heel gebeuren want bij die gelegenheid zullen de diverse Koningen, en dat zullen er

„DE GILDE TROM.” driemaandelijks tijdschrift, uitgave van de Stichting „De Gildetrom,” in welke Stichting samenwerken de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland, Het Land van Cuijk, Baronie en Markiezaat.

Hoofdredacteur: Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 's-Hertogenbosch, tel. 073 - 133993.

Redacteurs: voor de Noordbr. Federatie: Math. E. M. v. d. Voort, Valklaan 6, Eindhoven, tel. 040-438521
voor Het Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, Hilvarenbeek, tel. 04255-2431
voor Peelland: Fr. van der Velden, Eindje 7, Lierop, tel. 04926 - 256
voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, Loon op Zand, tel. 04166-1516
voor Kempenland: Fr. Roijers, Bomanshof 55, Eindhoven, tel. 040 - 110945
voor Het Land van Cuijk:

voor Baronie en Markiezaat: B. Minnebach, Nieuweweg 32, Hoogerheide, tel. 01646 - 4761.

Administratie: H. A. J. v. Erve, Rootven 60, Moergestel, tel. 04243 - 1306.

Betalingen: Rabobank te Moergestel, rekeningno. 13.45.08.874, t.g.v. Stichting De Gildetrom, (Girorekening van deze bank: 1071810).

Particuliere abonnementen: f 7,50 per jaar, franco huis.

Bronvermelding: Artikelen en berichten uit dit tijdschrift mogen worden overgenomen mits „De Gildetrom” wordt vermeld, tenzij bij het artikel of bericht uitdrukkelijk anders is aangegeven.

ongeveer 40 zijn, met elkaar kamp leveren voor de zo zeer begeerde titel van OPPER-KONING der CONVENTIEGILDEN. Gilden uit Brugge, Gent, Oostende, Antwerpen, Brussel, Diest e.a. zullen in drie boeiende schutters-tournooien tegen elkaar uitkomen.

Meestal uitgedost in historische kledij, wordt te Damme in een optocht opgestapt te 11.00 uur. De autoriteiten, notabelen en gemeentelijke dignitarissen zullen deze optocht, samengesteld uit een twintigtal gilden omringd met volksdans- en vendelgroepen, schouwen.

Voor het publiek, dat talrijk verwacht wordt, zal het een boeiend schouwspel worden; icoe waardevol van eigen bodem.

De Gilden vertegenwoordigen inderdaad een belangrijk deel van ons historisch patrimonium en het volstaat om de waardevolle antieke schuttersieraden, als gildebreuken e.d., sommige zelfs uit de XVIe eeuw, te bekijken om zich daar rekenschap van te geven.

Buiten de culinaire genoegens die de restaurants van Damme bieden zal men ook terecht kunnen aan kraampjes waar kip aan 't spit braadworst e.d. aan volksprizen tee bekomen zal zijn.

Inlichtingen bij Marc De Schrijver,
Secret.-generaal der Conventie
Desguinlei 32 — 2000 Antwerpen.

HET GILDE DANST:

n.a.v. „Waarom dansen de gilden?“
(Gildetrom 1978, 54—55).

„HET VERGANZEN“ bij St. Ambrosius te Loonopzand.

In het gilde-notulenboek staat op 29 mei 1894 dat voor het „verganzen“ f 0,25 is ontvangen. Dat komt op 9 juli 1895 weer voor en herhaaldelijk zien we het terugkeren, steeds wordt het „verganzen“ genoemd.

Ook Jolles geeft in zijn boek bij het Loonse gilde St. Crispijn het verganzen weer en schrijft daarover: Een nieuw vrouwelijk lid, getrouwd of niet, werd vroeger (nu nog wel — 1933 —) op eenen stoel gezet en bedanst (ook „verganst“) d.w.z. men danste er omheen.

Daarna trad iemand op haar toe, pet in de hand, voor het geldgeschenk (tractatie). Het verganzen is niet gemakkelijk te achterhalen, doch het zal in elk geval inhouden dat men nieuwe leden opneemt in het gilde op een feestelijke wijze.

Dit is een historisch gildenebruik dat als volgt plaats heeft bij het gilde van St. Ambrosius.

Op een willekeurig moment op de dans- of teeravond roept het bestuur van het gilde de nieuwe leden met hun verloofden of huisvrouwen op, om plaats te nemen op de dansvloer. Midden op de vloer worden de benodigde stoelen geplaatst met de ruggen twee aan twee tegen elkaar.

Alle overige leden worden verzocht rondom de nieuwe leden te gaan staan welke op de stoelen hebben plaatsgenomen, dus in een cirkel

om de te verganzen personen.

Dan zet de muziek de melodie in welke hierbij altijd is gebruikt en stamt van de oude Achterhoekse of Twentse boerendans „de Haaksberger“.

Het is een cramignon zoals hij in het Limburgs heet, een reidans of slingerdans.

De paren gaan gearmd — oorspronkelijk elkaar de linker en rechterhand vasthoudend (binnenzijde) en een weinig omhoog gehouden — een achttal passen vooruit lopend rondom de stoelen met de nieuwelingen; als de muziek wordt verhoogd (in de Haaksberger is dat op „O Ja“), dan keren de paren zich met het gezicht naar elkaar toen en steken hun wijsvinger waarschuwend uit en buigen groetend voorover naar elkaar toe en zingen dan mee: „O Ja“, als een begroeting.

Direct keren zij zich om en steken hun wijsvinger weer op en buigen gelijktijd eveneens weer voorover maar dan zo dat zij elkaars ruggen raken en zingen weer mee: O Nee.

Dit gebeurt tweemaal.

Als de muziek opwekkender wordt in polka-maat dan dansen de paren rondom de nieuwe leden.

Dit alles wordt zo dikwijls herhaald als er nieuwe leden zijn bijgekomen.

De allerlaatste polka wordt sneller totdat men hotsend en springend rond de nieuwelingen op de stoelen danst en niet zelden wordt dat een gedrang.

Als de muziek geheel gestopt is komt een der dekenen met zijn hoed een bijdrage van de nieuwelingen vragen ten behoeve van het gilde, — oudtijds voor het bier.

In onze „vergans“-dans zit ook naast de grondmelodie van de Haaksberger het element van de Driekusman verwerkt; het laatste niet in de muziek, maar in de beweging van de waarschuwend wijsvinger, dat is een dreigende uitbeelding na een afwijzing.

Bij „O Nee“ zingt men ook wel „Ja Zo! I!“

Het omdraai-element is een afwijzing bij een ontmoeting in het spel.

Men vindt het in oude dansen als „Het Paoterke“, deze „Haaksberger“ en in „Jan Pierewiet“. In Jan Pierewiet is het: Goeje avond juffrouw, ik heb een hekel aan jouw! !

Het is een tweeledigheid voor mooi en lelijk, zomer of winter.

In het Reuzenliedje heet het: Kere eens om, reuze, reuze, kere eens om reuzegom.

Het kan een bekijken zijn van twee kanten, de ene is aantrekkelijker dan de andere.

Ons verganzen is een variant op een gebruik dat in Twente en in de Achterhoek bekend is, waar op het einde van het dansfeest van de bruiloft de bruid en bruidegom op hun stoelen in de hoogte gehesen worden, terwijl het jonge volk een rondedans uitvoert.

Hoe lang men in Loon op Zand het verganzen doet is niet te beschrijven want in het gilde heeft men steeds in de gildekamer gedanst op de oude muziek.

De Polka-melodie is ontstaan in 1830 in de hogere kringen als een Salondans.

Na 1850 is ze afgezaakt en is ze op het platteland als boeren- en volksdans gebruikt.

Dus deze dans is zo rond 1860—1870 ook in het gilde gekomen.

In de jaren 1946/47 ging dit veranderen, de muziek werd steeds verzorgd door de muzikanten van de harmonie Sophia's Vereeniging. De melodieën zijn vanouds bekend geweest bij zeer bekende muzikanten o.a. Frans Kleijssen, Tinus de Beer en Frans Schellekens allen destijds wonende te Tilburg, bij Jan Ijpelaar, Jan van de Nieuwenhuizen, Janus Brands, Tinus de Jager, Jan Brands, de dikke Hein Brands, Toon van Leest, Nol Brands, Tinus de Maar-(v. d. Hoven) en Boesje de Kort uit Loon op Zand. Hun repertoire was de **Carree**, **Quadrille**, **Mazurka**, **Polka**, **Schotse Wals** en ook de genoemde **Haaksberger** die hier en daar wat door het gebruik was veranderd of aangepast; het wa-

ren veelal oude volksdansen.

De **Carree** werd diverse keren op de avond gedanst en is rond de eeuwwisseling bijzonder „In” geweest in en om Tilburg.

Hij is ook bekend als „De Mie Katoen” en werd in Tilburg gespeeld door Mie de Fiedel (Mie Jansen) en „durre Meens”.

Er kwam een begroeting, een plaatsverwisseling van paren, drie tegen een-overbrenging, een kring, een hak — teen en tot besluit een **Kruis-Polka** in voor.

De melodie van het verganzen bij het gilde van St. Ambrosius laten we volgen zoals die nu nog bekend is en welke het laatste jaar weer is gespeeld.

Jan Toorians

(wordt vervolgd)

Federatie-Nieuws

RECHTSPERSOONLIJKHEID DER GILDEN

Op de gehouden vergadering van het Dag. Bestuur van de Noord-Brabantse Federatie van Schuttersgilden werd gevraagd aan de redactie om aandacht te vragen omtrent de rechtspersoonlijkheid.

Zoals bekend is, werd vorig jaar vanuit deze Federatie een brief gezonden aan de Minister-President Mr. van Agt waarin werd gevraagd om ontheffing voor de gilden. Dit werd gevraagd i.v.m. het „verkreten recht” dat de gilden zouden hebben omdat zij ouder zijn dan de wet van Verenigingen uit 1855.

Mondeling werd op deze brief een reactie ontvangen, die negatief uitvalt voor onze gilden. Het schriftelijk antwoord is nog niet ontvangen. Het Federatie-bestuur verzoekt de gilden daarom dringend, niet langer uit te stellen om hanteerbare statuten vast te stellen die door een notaris worden vastgelegd en die voldoen aan de gestelde voorwaarden van het Burgerlijk Wetboek deel 2.

Indien de gilden hieraan geen gevolg geven, komt op 26 juli 1979 hun rechtspersoonlijkheid te vervallen en is de Overheid van een gilde **volledig persoonlijk aansprakelijk** voor alle financiële verplichtingen.

Het Federatie-bestuur meent dat een Overheid deze last niet kan dragen en het beter is met goede statuten de verantwoording te leggen bij **alle leden**.

DE EUROPESE GEMEENSCHAP VAN SCHUTTERS GILDEN.

Op 25 juni 1955 werd voor notaris Mr. J. G. M. Lauwers te Eindhoven de oprichtingsakte ver-

leden van de Stichting Internationaal Contact van Schuttersgilden, Schutterijen en Schutsbroederschappen gevestigd te Eindhoven.

Op 17 september 1975 werd de tennaamstelling bij notariële akte gewijzigd in: Stichting Europese Werkgemeenschap van Schutsbroederschappen, Schuttersgilden en Schutterijen.

Op 14 januari 1978 werd te Brussel tijdens een vergadering van de Werkgemeenschap de naam opnieuw gewijzigd en luidt thans:

- De Europese Gemeenschap van Schuttersgilden
- Bund der Europäischen Schützenbruderschaften
- La Communauté Européenne des Gildes de Tir.

Op 21 september 1975 werd in het Stadhuis van Aken de eerste officiële voorzitter van de Europese Gemeenschap gekozen nl. Jhr. Mr. J. Smits van Oyen, en als secretaris Mathieu van der Voort. Jhr. Smits van Oyen overleed in 1976, waarna de voorzitter van de Oud-Limburgse Schuttersfederatie L. Jans als zijn opvolger werd benoemd.

Tot vice-voorzitter werd aangewezen Dr. Th. Reintges uit Keulen en R. Wuyts uit Antwerpen als penningmeester; tot lid van het dagelijks bestuur werd aangewezen de „Geschäftsführer” van het Duitse Bonds bureau Dhr. L. Beu. Inmiddels heeft de heer Beu i.v.m. zijn pensionering zijn functie neergelegd.

Bij de Europese Gemeenschap van Schuttersgilden (E.G.S.) zijn tot nu toe reeds aangesloten:

BELGIË: 259 Schuttersgilden/Schutterijen.

De Hoge Gilderaad van de Kempen: 65 Gilden, Dr. E. van Autenboer, Wouwerstraat 3, 2300 Turnhout.

De Hoge Gilderaad van Brabant: 50 Gilden,
Dr. J. B. Verbesselt, Van Ransbeekstraat 79,
Neder-Over-Heembeek, Brussel 12.

De Conventie der Stedelijke Schuttersgilden:
15 Gilden, Drs. Marc. de Schrijver, Desguinlei
32, 2000 Antwerpen.

De Oost-Kantons, Nieuw-België, Eupen-Malme-
dy: 35 Gilden, Leopold Denis, Bahnhofstrasse
6, 4888, Weismes, België.

Rue de la Gare 6, 4888, Waimes, België.

Koninklijke Bond van Karabijschutters:

60 Schutterijen

(Lidmaatschap aangevraagd)

Adres Secretariaat nog niet bekend.

**Aangesloten bij de Oud-Limburgse-Schutters-
federatie (O.L.S.):** 159 Schutterijen.

1. De Schuttersbond „De Maasvallei”
8 Schutterijen
2. De Bond van Schutterijen „Maas en
Kempen” 26 Schutterijen

N E D E R L A N D.

Oud-Limburgse-Schuttersfederatie:

J. Kessels, Vlootkant 15, Stramproy, (Ned.).

3. De Kantonale Schuttersbond „Eendracht
maakt Macht” 26 Schutterijen
4. Bond van Midden-Limburgse Schutterijen
„Juliana” 23 Schutterijen
5. Midden-Limburgse Schuttersbond
19 Schutterijen
6. Schuttersbond Eendracht, Born-Echt
19 Schutterijen
7. Zuid-Limburgse Schuttersbond „St. Gerar-
dus” 18 Schutterijen
8. R.K. Bond van geweerdragende schutte-
rijen in Zuid-Limburg 16 Schutterijen
9. Schuttersbond Berg en Dal
4 Schutterijen

Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden:
180 Gilden; Secretariaat: Math. van der Voort,
Valklaan 6, Eindhoven, tel. 040 - 438521.

Kring Land van Cuyck	25 Gilden
Kring Kempenland	52 Gilden
Kring Maasland	37 Gilden
Kring Kwartier v. Oirschot	35 Gilden
Kring Peelland	21 Gilden
Kring Baronie en Markiezaat	10 Gilden

Gelderse Schuttersfederatie St. Hubertus:

58 Schuttersgilden/Schutterijen.
Secretariaat: Th. J. Bosman, Singel 33, 7071
VS. Uift, (Gld.).

Kring Rijk van Nijmegen	18 Gilden
Kring De Achterhoek	22 Gilden
Kring De Liemers	12 Gilden
Kring Didam	6 Gilden

D U I T S L A N D.

1260 Schützen.

Bund der Historische Deutsche Schützenbru-
derschaften: Bundesgeschäftsstelle, Hansaring
86, 5000 Köln, 1.

Diocees Aken 428 Schützen;

M. Pütz, Pontstrasse 46, 5100 Aken;

Diocees Essen 12 Schützen;

G. Kleinbölting, Am Lipkamp 29, 4100 Duisburg;

Diocees Köln 333 Schützen;

H. Heinsberg, Karl Barthstr. 61, 5300 Bonn;

Diocees Münster 195 Schützen;

Th. Coenen, Franz Hitzestr. 4, 4170 Geldern;

Diocees Paderborn 142 Schützen;

Fr. Franke, Bahnhofstr. 9, 4790 Paderborn;

Diocees Trier 150 Schützen;

Edm. Jechel, Bahnhofstr. 31, 5452, Weissen-
thurm.

In een volgende publikatie zullen de gegevens
over Engeland, Frankrijk, Italië, Oostenrijk,
San-Marino, Noorwegen en Zweden verstrekt
worden.

Zij die over bepaalde gegevens beschikken,
welke misschien niet bij de Secretaris van de
E.G.S. bekend zijn, worden vriendelijk uitge-
nodigd deze aan hem ter beschikking te willen
stellen. Valklaan 6, Eindhoven, Nederland, te-
lefoon 040 - 438521.

In de hierboven bedoelde stichtingsakte is on-
der artikel 2 het doel van de E.G.S. als volgt
omschreven;

Art. 2. Het doel der Stichting, in het vervolg
genoemd: de Gemeenschap, is de bevordering
in internationaal verband van het schutsbroe-
derschapswezen, schuttersgilde- en schutterij-
wezen in CHRISTELIJKE GEEST, meer in het
bijzonder door de zeden, de tradities en de
geest van internationale broederschap in en
tussen verenigingen op dit gebied werkzaam
in hun volle omvang te ontwikkelen, te verede-
len en tot bloei te brengen onder handhaving
van het historische karakter der gilden, schut-
terijen en broederschappen.

Artikel 3. De Gemeenschap tracht dit doel te
bereiken door: lid 3; het doen hou-
den van gemeenschappelijke manifestaties zo-
als gildedagen.

M. v. d. Voort

3e EUROPEES KONINGSCHIETEN TE PEER BELGIE OP 26 en 27 MEI 1979

onder auspiciën van

DE EUROPESE GEMEENSCHAP VAN SCHUTTERS GILDEN.

Als uitvloeisel van de stichtingsakte van de
Europese Gemeenschap van Schuttersgilden is
het Europese Koningschietsen ontstaan. Het was
nl. Mathieu van der Voort, die als eerste het
voorstel lanceerde om het Europees Schutters-
koningschap te verschietsen. Na overleg met
Dr. Th. Reintges, die hiervoor zeer enthousiast
was en Drs. Marc. de Schrijver stelde Dr.
Reintges in de vergadering van de E.G.S. op
11—9—'71 voor jaarlijks dit koningschietsen te
organiseren.

De vergadering was echter van mening dat
daar de tijd nog te vroeg voor was.

In volgende vergaderingen was het de Secre-
taris van de Noordbrabantse Federatie die hier
steeds op terugkwam

Het was de Duitse Bond die in 1975 zich bereid verklaarde het Europees Koningschieten te organiseren naast het Duitse Koningschieten. Op 21 september 1975 was het eindelijk zover. Het eerste E.K. vond plaats in de Karel-de-Grotestad Aken.

Het was Jhr. Mr. J. J. Smits van Oyen, die als eerste Europese voorzitter bij Otto Hectors als eerste Europese Schutterskoning de kostbare, door Karel Vermeeren uit Eindhoven ontworpen, Eretekens omhing op het bordes van het gemeentehuis van Aken, in het bijzijn van de Burgemeester van Aken en vele tientallen andere autoriteiten.

Het 2e Europees Koningschieten werd door de Gelderse Schuttersfederatie St. Hubertus te Nijmegen in het jaar 1978 georganiseerd. Prins Bernhard alsmede de Commissaris van de Koningin in de Provincie Gelderland toonden hun grote belangstelling.

De Noordbrabantse Federatie ontving een wisselschild omdat deze federatie het grootste aantal deelnemende gilden geleverd had.

De in Nijmegen als 2e Europese Schutterskoning geïnstalleerde Mathieu Jansen overleed enkele maanden later tijdens het Oud-Limburgs Schuttersfeest. Mathieu Jansen zal in Peer op bijzondere wijze worden herdacht.

Het 3e Europees Koningschieten wordt nu onder auspiciën van de E.G.S. met bijzondere hulp van de O.L.S. en het Gilde van St. Sebastiaan uit Grote Brogel in de gemeente Peer, België (30 km. ten zuiden van Eindhoven) georganiseerd op 26 en 27 mei 1979.

Het 4e Europees Koningschieten zal in 1981 te Koblenz (Duitsland) en het 5e E.K. te Eindhoven in 1982 worden georganiseerd. (De stad Eindhoven herdenkt dan zijn 750-jarig bestaan).

Voor het 3e E.K. in Peer hebben zich van de Noordbrabantse Federatie tot heden 46 schuttersgilden aangemeld. Het totaal aantal deelnemende gilden zal ongeveer 150 zijn. Minister President van Agt, alsmede de Commissaris van de Koningin in Noord-Brabant hebben officieel medegedeeld dat zij aanwezig zullen zijn.

Z.M. Koning Boudewijn heeft ook reeds medegedeeld dat hij voornemens is naar Peer te komen. Eveneens zullen komen Dr. B. Vogel, Regerings-president van Rijnland-Pfalz, en Dr. Korbach, Regerings-president van Koblenz, Dhr. Malangré, Burgemeester van Aken, naast officiële vertegenwoordigers van de Europese Gemeenschap en ambassadeurs van verschillende landen.

Het programma voor het 3e Europees Koningschieten is in principe als volgt samengesteld. Zaterdag 26 mei 16.00 uur Belg./Ned. tijd: Samenkomst Europabestuur E.G.S.; korte vergadering; laatste mededelingen; begroeting door gemeentebestuur van Peer.

18.00 uur: Aankomst van de Koningsparen die aan het E.K. deelnemen en de koningsparen die aan de wedstrijden deelnemen. Zij mogen zich laten vergezellen door hun Hoofdman. Iedereen moet uiterlijk 18.45 uur aanwezig zijn. 19.00 uur: Officiële ontvangst door het gemeen-

tebestuur van Peer van het bestuur van de E.G.S., andere bestuursleden van de gildenorganisaties, de koningsparen, alsmede geestelijke en wereldlijke autoriteiten en genodigden. Toespraken, Muziek, Zang en daarna opening van het Koningsbal door de eerste Europaschutterskoning Otto Hectors.

Zondag 27 mei: Gildemis opgedragen door de Bisschop van Hasselt.

Het is de bedoeling dat na de H. Mis de optocht begint. De H. Mis wordt om 11.00 uur opgedragen op het feestterrein, vanwaar de optocht ook vertrekt. Zodra een gilde op het feestterrein terug is kan het al gaan deelnemen aan de wedstrijden.

De prijsuitreiking zal om 18.00 of 19.00 uur plaatsvinden. De installatie van de nieuwe Europa-Koning zal geschieden om 17.30 uur.

Met uitzondering van de tijd voor de Gildemis zijn de tijden voorlopig vastgesteld. De deelnemende gilden ontvangen tijdig het program-maboekje thuis met de juiste gegevens.

Het belooft voor het Gildewezen een uitzonderlijk grote gebeurtenis te worden. Het gemeentebestuur van Peer alsmede de O.L.S. staan volledig achter het feest. Ook het Sint-Sebastianusgilde werkt enorm hard. Zonder deze mensen zou het nu eenmaal niet kunnen. De Noordbrabantse Federatie wenst de organisatoren van harte succes.

M. v. d. Vo.

In „De grote ronde” het tijdschrift voor de Vlaamse en Europese Volkscultuur lezen wij:

PEER, 27 MEI 1979:

3e EUROPESE KONINGSCHIETING

Voor de derde maal zullen de Europese Gilden hun koningschiëting houden, ditmaal te Peer (Limburg).

Het was Mathieu Jansen van de St. Sebastiaangilde van Grote-Brogel die zich te Nijmegen „Europees Koning” schoot en hiermede het recht verwierf de volgende ontmoeting in te richten voor onze gewesten. Sinds maanden reeds heerst er in alle aangesloten gildenfederaties in verschillende Europese landen grote drukte, want de gegadigden om aan deze schiëting deel te nemen dienen aangeduid te worden.

52 schuttersgilden, uit 9 landen, zullen die kamp leveren. Van de 11 kandidaten, aan België toegewezen, zal de „Conventie” er drie afvaardigen: de opperkoningen van 1977, 1978 en 1979. In 1978 was dat Jan van Loo (Ledo, Lier), in 1977 François Peeters (Den Crans, Antwerpen); de opperkoning 1979 zal in het voorjaar gekend zijn.

De koningschiëting zal geschieden met het wapen dat door de Limburgse Schutterijen het meest beoefend wordt, nl. de zware buks, kaliber 16. De ganse namiddag zal een bont gekleurde gaai, op een staak van 16 m hoog, aan het vuur van de 51 schutters blootgesteld zijn.

De mededinger die het laatste stukje afschiet zal met bazuïngeschal en tromgeroffel begroet worden en de zo begeerde titel verwerven. De schieting zelf verloopt zoals de traditie van de oude kolveniersgilde dat voorschrijft. Een algemene consensus kwam tot stand bij de gilden die andere wapens beoefenen (kruisboog en handboog) om ook deze discipline te aanvaarden.

Inderdaad, het schieten met de opgelegde buks eist geen grote technische vaardigheid, noch wapenbeheersing van de schutter. Het is voornamelijk het zuivere richten dat doorslaggevend is. Hand- of kruisboogschutters worden dus nagenoeg niet benadeeld. Daarenboven speelt het lot een grote rol in het afschieten van de laatste stukken van de gaai

Een feestelijk kleurrijk en folkloristisch gebeuren zal Peer wel bieden, want buiten de eigenlijke koningschieting zijn nog wedstrijden uitgeschreven met het geweer: zware buks - kleinkaliber en luchtgeweer; met de kruisboog, de voetboog op 71 m., de kruisboog op 61, 20 en 10 m. en op de wip; met de handboog op 25 m. in driepijlenstelsel.

Voor deze disciplines werden reeds honderden inschrijvingen genoteerd: bv. voor de kruisboog kan men reeds rekenen op een 500-tal deelnemers, van verschillende nationaliteiten, in diverse oude klederdrachten en schietend met verschillende modellen van wapens.

Het gemeentebestuur van Peer, onder de bezielende en actieve burgemeester Dupont, zet zijn beste beentje voor om de vele buitenlandse delegaties onderdak te bezorgen en om van de gebeurtenis een onvergetelijk spektakel te maken.

Op zaterdag 26 mei biedt de gemeente Peer aan al de aanwezige gildekoningen en hun dames een bal aan. Men rekent nu reeds op ongeveer 300 genodigden. Zal daar Europees kunnen verbreed worden!

Wie meer gegevens of documentatie wenst over deze gebeurtenis kan dit aanvragen op volgend adres:

Europese Gemeenschap der Schuttersgilden
Desguinlei 32
2000 Antwerpen

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

SINT-WILLIBRORDUSGILDE ALPHEN HEEFT EEN KEIZER

Het Alphense schuttersgilde St. Willibrordus heeft een keizer.

Zaterdag 7 oktober j.l. vond het koningschieten plaats onder stralende weersomstandigheden, in tegenstelling tot de week ervoor, toen het koningschieten wegens het barre weer moest worden uitgesteld.

Tot grote vreugde van de Alphense gildebroeders wist Wim van Dijk sr. voor de derde achtereenvolgende maal de vogel van de wip te schieten.

Dit derde koningsschot leverde hem naar gildetraditie het keizerschap op.

Deze traditie eist echter ook, dat er naast de keizer óók een gildekoning moet zijn en zo werd opnieuw de vogel opgezet om alsnog koning te schieten.

In bijzijn van wereldlijke- en kerkelijke overheid werd, na een spannende strijd, de nieuwe deken-schrijver Jeen Bijlsma koning en zal het komende jaar de honneurs van koning van het Alphense gilde gaan waarnemen.

12½ JARIG JUBILEUM SINT-WILLIBRORDUSGILDE TE ALPHEN NB.

Op 24 maart 1979 hoopt het Sint-Willibrordusgilde te Alphen het feit te herdenken, dat het ruim 12½ jaar geleden is her-opgericht en wel op 10 september 1966, nadat het daarvoor ruim 100 jaar lang een handboogschutterij was geweest sinds 15 augustus 1859.

Van schutterij naar gilde. Een belangrijke stap en onder de bezielende leiding van de toenmalige hoofdman Jan van Tilborg sr. (thans Ere-hoofdman) uitgegroeid tot een van de grootste gilden van de kring het „Kwartier van Oirschot“.

Het is dan ook niet verwonderlijk, dat de overheid heeft gemeend aan dit jubileum niet ongemerkt voorbij te mogen gaan, door aan deze dag tevens een reünie te koppelen van alle oud-gildebroeders van het Sint-Willibrordusgilde, die in deze 12½ jaar het gilde hebben helpen opbouwen tot wat het nu is n.l. een moderne vereniging met eerbied voor de oude gilde-tradities én met eerbied voor het kerkelijk en wereldlijk gezag.

Een vereniging met een sterke onderlinge band van broederschap.

Vandaar ook deze reunie op 24 maart a.s. voor alle leden, genodigden en oud-leden met echtgenotes, verloofden en ouders.

Alle oud-leden zullen hiervoor nog een uitnodiging ontvangen en mochten er onverhoopt toch oud-leden vergeten worden, dan verzoeken wij u vriendelijk even contact op te nemen met ons secretariaat: Baronielaan 10 te Alphen NB. Tel. 04258 - 1516.

Het programma voor zaterdag 24 maart a.s. luidt als volgt:

- 18.30 Verzamelen in het Gildehuis „t Paaike".
- 19.00 Plechtige Gildemis.
- 20.00 Demonstraties vendelen, trommen en bazuinblazen in het Gemeenschapshuis.
- 21.00 Gildekwis met dansen.
- 24.00 Sluiting.

GILDE SINT SEBASTIAAN HILVARENBEEK

Opening Gildekamer.

Dit gilde had de feestdag van Sint Sebastiaan, 20 januari, uitgekozen voor de officiële opening van zijn gildekamer. Deze opening werd verricht door de Burgemeester van Hilvarenbeek Mr. E. M. d'Hondt.

Jammer dat door de erbarmelijke weersomstandigheden de leden van het Kringbestuur en de Overheden van de buurt-gilden hierbij niet aanwezig konden zijn.

Het Sint-Sebastiaangilde is erg gelukkig met deze gildekamer die is ingericht in een gedeelte van café „Concordia" die reeds vele jaren wordt gerund door de familie Naaijken. Het gilde Sint Sebastiaan heeft ook meer dan een halve eeuw hier onderdak gevonden.

Op de foto zien wij in het midden de Burgemeester die in zijn handen heeft de zilveren kroon uit 1796 die eens toebehoorde aan het Gilde Sint Catharina dat mogelijk binnenkort weer gaat herleven. Naast de burgemeester zien wij de hoofdman en koning die enige uitleg geven.

Wij hopen dat dit gilde nog vele jaren van deze gildekamer een goed gebruik kan maken. Proficiat!

KRINGONDERSCHIEDING

De kringonderscheiding voor verdienstelijke gildebroeders werd tijdens de teerdag van Gilde St. Sebastiaan te Westelbeers uitgereikt aan Gildebroeder P. J. v. d. Heijden, die sinds jaren lid is van het Kringbestuur van „Het Kwartier van Oirschot”. Wij wensen deze actieve kringbestuurder nog vele goede gildejaren toe en vanzelfsprekend een hartelijk proficiat.

ROND HET GOUDEN JUBILEUM VAN GILDE ST. MAURITIUS TE GOIRLE

Naar wij vernemen zal bij het gouden jubileum van dit gilde de Kringdag van het Kwartier van Oirschot op 24 mei a.s. niet het enige evenement zijn, waarmee dit jubileum gevierd zal worden. Integendeel, er bestaan grote plannen, die voor het merendeel reeds definitief zijn. In samenwerking met de in dit kader nieuw opgerichte Stichting Cultuurbetovordering Goirle zullen diverse culturele evenementen worden georganiseerd als daar zijn exposities van Vlaamse tekenkunst van kerkelijke kunst uit Midden-Brabant (onder leiding van de Hoofredacteur van „De Gildetrom” Drs. W. H. Th. Knippenberg) en Brabant en het Oranjestad (onder leiding van streekarchivaris Drs. P. Wuisman). Beide laatste exposities worden gehouden van 17 okt. tot en met 4 nov. a.s. De eerste waarschijnlijk tussen 7 en 23 sept. in het Jan van Besouwhuis. Verder zal er een eendaags congres worden gehouden over het gildewezen, zijn taak en toekomst, dit in het tijdvak 17 okt. — 4 nov. Tenslotte zal op initiatief van Prof. Dr. H. F. M. v. d. Eerenbeemd te Tilburg een boek het licht zien in de serie „Zuidelijk Historisch Contact” over het gildewezen, waaraan o.m. zullen medewerken Dr. E. van Autenboer te Turnhout, Ir. A. Gillet te Brussel en de heer Joh. Oomen te Findhoven. Wij wensen het Sint-Martinusgilde op voorhand veel succes toe bij de uitvoering van deze lofwaardige initiatieven.

ALGEMENE KRINGVERGADERING

De algemene vergadering van Kring „Het Kwartier van Oirschot” zal gehouden worden op 31 maart 1979 in de zaal van Hotel „De Beurs” aan de Sint-Odulphusstraat.

IN MEMORIAM

Gilde Sint Sebastiaan Tilburg.

Op 1 februari 1979 overleed de gildebroeder Harrie Pontzen die vanaf de heroprichting van dit gilde een actieve rol heeft vervuld. Hij bereikte de leeftijd van 65 jaar. Dat hij ruste in vrede.

Gilde Sint Sebastiaan Hilvarenbeek.

Op 2 februari 1979 op zijn 84ste verjaardag overleed de gildebroeder Ant. Abrahams. Hij was gedurende 30 jaar een goed lid van Sint Sebastiaan. Moge hij rusten in vrede.

IN MEMORIAM

Hoofdman Harrie van Nunen is niet meer Na een slopende ziekte van bijna 4 maanden is hij overleden op 27 december 1978, rouw nalatend in zijn grote familie, in de O.L. Vrouwe-Broederschap en de Kring „Het Kwartier van Oirschot”.

Wie van ons had dit kunnen vermoeden zo kort na zijn zilveren hoofdmansjubileum en zijn 40-jarig huwelijksfeest. Maar de mens wikt, doch God beschikt.

Met Harrie van Nunen verliest het gildewezen een hard werkende belangrijke figuur. Zijn hoofdmanschap heeft hij nauwgezet opgevat, hetgeen moge blijken uit het feit, dat hij zijn gilde heeft achtergelaten in een keurige staat en met een „goede” inhoud. Ook als kringbestuurder heeft hij gedurende 20 jaren zijn beste krachten gegeven aan Het Kwartier van Oirschot.

Hoofdman Harrie van Nunen.

Moge de grote Hoofdman aan Harrie van Nunen reeds zijn verdiende beloning gegeven hebben.

Zijn uitvaart met vertegenwoordigers van alle gilden uit het Kwartier heeft bewezen, dat een waarlijk „groot” gildebroeder van ons is heengegaan.

Ons medeleven gaat uit naar zijn echtgenote en verdere familieleden.

Mogen zij van boven Kracht naar Kruis ontvangen.

Nieuws uit Kempenland

AFSLUITING JUBILEUMJAAR SINT-CATHARINAGILDE TONGELRE

Het Sint-Catharinagilde, dat in 1978 zijn 500-jarig bestaan heeft gevierd met als hoogtepunt de Kringgildedag op 21 mei, sloot op 25 november het jubileumjaar officieel af. Deze dag is namelijk ook de traditionele teerdag en kan voor het gilde zelf zeker ook als hoogtepunt beschouwd worden.

Zoals gebruikelijk werd de dag begonnen met een H. Mis in de Sint-Martinuskerk. Hier werden nog eens speciaal herdacht onze overleden gildebroeders, n.l. W. v. Doorne, Gildeheer † 3 mei 1978 en K. Jakobs, zilverdrager † 7 september 1978.

Na de H. Mis de traditionele rondgang om 't Hofke, waarna men in het gildehuis 't Wapen van Tongelre zich de koffietafel goed liet smaken. Vele prominenten en alle gildezusters waren hierbij ook aanwezig.

Ook moest er weer geboond worden voor nieuwe gildebroeders, terwijl Martin v. Doorne Wzn. automatisch lid werd.

Hierna kon de regerend-deken P. v. d. Wiel overgaan tot het installeren van de nieuwe gildeheer, n.l. de heer Martin v. Doorne Wzn., die in de voetsporen van zijn vader treedt.

Ook waren er dit jaar de nodige jubilarissen te huldigen, te weten P. v. d. Wiel, regerend-deken, J. Lijten - zilverdrager, 50 jaar lid en schutter H. v. Dommelen 25 jaar lid.

Namens de Kring werd gesproken door voorzitter P. Kautz en werden door districtsraadsheer E. Reker de gouden jubilarissen vereerd met de Bondsonderscheiding.

Om 14.00 uur was het officiële gedeelte afgelopen en vertrok het gilde naar Asten voor een excursie. 's-Avonds genoot men van een heerlijk diner in het Motel Findhoven en werd de verdere avond in het gildehuis gezellig tot in de kleine uurtjes doorgebracht.

Terugblikkend kan het gilde tevreden zijn met alle activiteiten die in het jubileumjaar plaats hebben gevonden en nu op naar de 525 jaar.

P. Bakermans, deken-schrijver.

Ook dit jaar heeft het Sint-Catharinagilde Tongelre weer een jaarboekje uitgegeven. Belangstellenden kunnen dit bestellen door overmaking van f 5,60 incl. verzendingskosten op rekening 15.13.45.155 Rabobank 't Hofke, Tongelre.

SINT-WILLIBRORDUSGILDE WAALRE

Ten overstaan van Notaris J. G. Wortelboer te Veldhoven is met medewerking van Mr C. B. J. C. A. van Dongen (Kandidaat-Notaris) de

STICHTING FESTIVITEITEN SINT-WILLIBRORDUSGILDE

opgericht.

De stichting heeft tot doel het (doen) organiseren van festiviteiten verbandhoudende met het zeshonderdvijftigjarig bestaan van het Sint-Willibrordusgilde en van eventueel nadien regelmatig terugkerende publiek toegankelijke evenementen alsmede voorts al hetgeen met het een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.

De stichting tracht haar doel te bereiken met alle wettige middelen en beoogt niet het behalen van winst.

Van het batig exploitatiesaldo zal een gedeelte aan (noodlijdende) verenigingen op sociaal-cultureel gebied uitgekeerd worden.

Het bestuur, dat uit 5 personen bestaat, wordt gevormd door:

Voorzitter, P. Ros

Sekretaris, A. Wezenbeek

Penningmeester, H. van Kruijsdijk

Algemeen Adjunkt, M. Smets

Lid, J. van Mierlo.

Van de bestuursleden behoren 2 leden tot de overheid (bestuur), 1 lid behoort niet tot de overheid en is gildebroeder (lid) en 2 leden behoren niet tot het Sint-Willibrordusgilde.

Het adres van de Sekretaris is A. Coolenlaan 8, Waalre, telefoon 2961.

Het postadres luidt: Stichting Festiviteiten Sint-Willibrordusgilde, p.a. Postbus 10.000, 5580 GA WAALRE.

P. Ros
Hoofdman

SINT-JORISGILDE BERGEYK

Afgelopen najaar heeft ook het Sint-Jorisgilde weer iets van zich laten horen. Dit gilde leidde sinds 1950 een sluimerend bestaan en het werd volgens de gildebroeders de hoogste tijd dat daar verandering in kwam.

Er is een Algemene Vergadering gehouden waarin de toekomst van het gilde werd besproken. In deze vergadering, waarbij o.a. ook Burgemeester Schaepman aanwezig was, werd het bestuur gekozen en konden al meteen 4 een gezellige teeravond begon.

nieuwe leden worden bijgeboond.

Enkele weken later werd het teerfeest gevierd, waarbij het gilde voor het eerst sinds lange tijd weer Koning schoot en zich op straat vertoonde.

De dag begon met een H. Mis waarbij het gilde voltallig aanwezig was.

's-Middags werd er geschoten en daarbij kwam Koos Beenen als Koning uit de strijd. De koning werd 's-avonds thuis afgehaald, waarna

Tenslotte werd gedurende de Bijbelweek in de oude kerk van Bergeyk een kleine tentoonstelling ingericht van de attributen en het zilver. Zodoende werd de bevolking van Bergeyk erop gewezen dat het Sint-Jorisgilde nog steeds bestaat.

De eerste (moeilijke) stap is gezet en gezien de samenstelling van het bestuur en de welwillendheid der leden kan men concluderen dat het met het gilde de goede kant opgaat.

G. Daris

GILDE VAN HET H. SACRAMENT BERGEYK

BIJBELWEEK

In Bergeyk is onlangs een bijbelweek gehouden, waaraan zowel het Gilde van het H. Sacrament als het Sint-Jorisgilde hun medewerking hebben verleend.

De week werd geopend met een Gildemis, waarin Mgr. Bluyssen voorging en waarbij ruim 1000 personen aanwezig waren. Na afloop van de H. Mis hernieuwde het Gilde van het H. Sacrament de eed van trouw aan het kerkelijk gezag, waarna de Bisschop officieel de Bijbelweek opende door de deuren van de pas gerestaureerde „oude kerk” van Bergeyk te openen. Deze kerk leende zich uitstekend voor het inrichten van een tentoonstelling en voor tal van bijeenkomsten en gebedsdiensten.

Behalve een bijbeltentoonstelling werden ook de vele kerkelijke kunstschaten die Bergeyk rijk is tentoongesteld. Verder hadden een aantal parochie-gebonden groepen (koren, etc.) een stukje tentoonstelling ingericht.

Omdat ook de beide gilden steeds een sterke band hebben gehad met de kerk (en nog hebben) hadden ook het H.-Sacramentsgilde en het Sint-Jorisgilde ieder hun attributen, zilver, boeken etc. tentoongesteld.

Dit leverde 2 prachtige tentoonstellingen op, die ieders belangstelling genoten.

Iets zeer bijzonder van deze week was dat de Bergeykse gilden weer een van hun oude taken konden opvatten n.l. het bewaken van de kerkelijke schatten. Het was onverantwoord als al de kerkelijke schatten zich onbeveiligd gedurende een week in de oude kerk zouden bevinden.

Daarom had het kerkbestuur aan het Gilde van het H. Sacrament gevraagd of het de dag- en nachtbewaking op zich wilde nemen van de kerk en de daar tijdelijk ondergebracht altaarstukken, schilderijen, bijbels, kelken, beelden etc.

Men had dit aan het gilde gevraagd omdat het vroeger ook een van zijn taken was en men nu deze taak weer aktueel kon maken.

Het H.-Sacramentsgilde heeft samen met enkele gildebroeders van het Sint-Jorisgilde deze taak op zich genomen en tot een goed einde gebracht. Hierdoor heeft het gildewezen enorm aan respect gewonnen bij de Bergeykse bevolking en het kerkbestuur sprak vooral zijn grote waardering uit voor de nachtbewaking.

Dit optreden van de gilden heeft de verstandhouding tussen kerk en gilden nog meer verbeterd en voorbeelden hiervan zijn dat het gildesilver van het H.-Sacramentsgilde opgeborgen mocht worden in een speciale kluis in de kerk.

(Foto: Fotopersbureau Pierre van de Meulenhof).

Nieuws uit Maasland

MAASLAND JAARVERGADERING — Op 17 november mocht de Hoofdman van Kring Maasland de druk bezochte jaarvergadering van deze kring openen.

Allereerst werden alle namen voorgelezen van de overleden gildebroeders van de kring die zijn overleden het laatste jaar (18).

Alvorens de vergadering begon werd aan Mevr. van Hulten een standaard met het lint en gouden medaille van Kring Maasland door de Hoofdman aangeboden, als dank voor het werk dat haar man voor gilde, kring en federatie heeft gedaan. Namens haar dankte haar zoon Leo jr.

Op agenda stond de bespreking van het 3de Intern. Koningschieten te Peer, België. Ook de meimaand-viering van de Maaslandse gilden in de H. Missen in de Sint-Janskathedraal in Den Bosch kwam ter sprake en spontaan zegden alle gilden medewerking toe. Een circulaire hierover volgde spoedig.

Door secretaris en rentmeester, Toorians en van Kuijk, werden de jaarverslagen voorgelezen en goedgekeurd. Een nieuwe kascommissie werd benoemd: Hr. Elshout en Hr. v. Beijnen. Over de kringdag te Heeswijk, welke gedeeltelijk in het water is gevallen en welke in drie fasen moest worden afgewerkt werd verslag gedaan. Al bij al was deze goed geslaagd.

Kringdag 1979 is te Rosmalen op zondag 17 juni; voor 1980 is die bij St. Ambrosius te Haarsteeg op zondag 1 juni (houdt er nu al rekening mee).

Bestuursverkiezing: heren Luijkx, Adams en Chappin werden bij acclamatie herkozen; in plaats van Leo van Hulten werd J. v. Helvoirt gekozen van St. Hubertus Drunen.

H. Eijkemans werd benoemd in de Stichting De Gildetrom en de Tromcommissie werd samengesteld als volgt:

Ad den Teuling, Drunen, Willy Schellekens, Gemonde, Jan de Haan, Elshout en als adviseur bleef Jan v. d. Mortel te Vught.

De tromcommissie is geheel nieuw en zal per circulaire alle gildensecretarissen aanschrijven om de huidige stand van de tambours juist op te geven voor legitimatiebewijzen en klasse-indeling.

Verslagen werden uitgebracht: voor schieten door Hoogedoorn.

Koning van de kring is voor geweer Van Herpen, Nuland; Kruisboog Paul v. Hal, Haaren en handboog Ad. v. d. Aa, Loonopzand.

De tromcommissie had middels W. Schellekens schriftelijk verslag gedaan, dat door Maaslands secretaris werd voorgelezen.

De Vendelcommissie bracht verslag uit door

ondergetekende. Het Standaardrijden werd gebracht door W. van Laack.

Gevraagd werd op deze vergadering om juryleden voor vendelen en trommen.

Een aantal Koninklijke Onderscheidingen (8) zijn dit jaar aan leden van de kring Maasland uitgereikt; Kringonderscheidingen zijn er dit jaar drie uitgereikt.

Het aantal abonnees van De Gildetrom is momenteel 353.

Verzending geschiedt in kringverband via secretariaat; ook de betalingen.

Over het Burgerlijk Wetboek 2 wordt medegedeeld dat men wacht op federatiemaatregelen. Men is in gesprek met het ministerie.

Later wordt mededeling gedaan, alhoewel elk gilde er nu reeds aan moet gaan denken dit in orde te maken voor 1 juli 1979.

De secretaris vraagt tenslotte nog om soepele medewerking bij het beantwoorden van brieven e.d.

Op deze vergadering hebben de leden aangenomen dat geen enkele tambour of vendelier inschrijfgeld zal betalen op een gildekring- en vrij feest. Reeds eerder heeft het kringbestuur dit medegedeeld.

Namens de Kring Maasland,
Secretaris Jan Toorians.

ROSMALen — De eerste besprekingen voor de komende kringdag op 17 juni a.s. bij Sint-Catharinagilde zijn reeds gehouden. Binnenkort volgt de aanschrijving aan de gilden.

DEN BOSCH — De Broederschap van „De Zoete Moeder” van Den Bosch doet evenals vorige jaren weer een beroep op de gilden van Kring Maasland om aanwezig te willen zijn in een der missen in de maand mei (zondag 6, 13, 20, 27 mei en op Hemelvaartdag 24 mei en op Pinksteren 3 juni). Op zondag 13 mei is er een bedetocht in de stad om 19.00 uur; ook hier worden gilden verwacht. Een circulaire is verzonden en de opgave wordt terug verwacht aan de secretaris van de Kring.

Deze gaan naar „De Broederschap” voor een definitieve indeling. De gilden worden op de hoogte gebracht. Als er veel gilden in EEN mis komen en in andere missen geen of weinig, dan zal een verschuiving nodig zijn. We vragen in elk geval medewerking en begrip.

GEMONDE — Bij St. Joris en St. Catharina heeft men op 1 december de prachtige film gedraaid van het Kringgildefeest op 11 en 12 juni 1977 in zaal De Keij. Velen waren hiervoor uitgenodigd en ook velen zijn gekomen. Het is goed — aldus Hr. van Breugel, secretaris, alles nog eens te zien. Men ziet fouten en ook heel goede dingen. Het laatste was dan ook reden om erg tevreden te zijn. Steeds meer lering trekt men uit dergelijke films. De heer J. v. d. Leest, Hoofdman, kreeg een cadeau aangeboden en aan Dr. Bartels werd schild met sjerp overhandigd omdat hij nog een geweldig actief lid is. De film is vervaardigd door Hoofdman v. d. Leest.

LOONOPZAND — In verband met de restauratie van kerk en toren van St. Jans Onthoofding — een historisch monument van 1394 — is op zondag 11 februari een Gildemis opgedragen waarbij alle drie de gilden van Loonopzand in vol ornaat aanwezig waren St. Ambrosius, St. Hubertus en St. Crispijn. Vendelend en trommend trok men de kerk binnen. In het priesterkoor werd de altaarwacht betrokken. Na de Mis werd het Domine Salvam Fac t.e.v. ons Vorstenhuis gezongen. Onder de Consecratie werd het vendel ter ere van God gezwaaid. Gildeheer Simons droeg de H. Mis op en had een zeer toepasselijke predikatie. In de kerk is het gilde opgenomen als onderdeel bij de expositie van: Loonopzand een Kerk, Loonopzand een Monument.

OISTERWIJK — St. Sebastiaan vierde op 20 januari zijn statiedag op de oude gebruikelijke wijze. Vrijdagavond te voren werd de proclamatie aan het volk van deze plaats gedaan, dat het gilde teerdag had. Deze begon met een H. Mis door gildeheer, Pastoor Marks. Na de Mis vendelgroet aan de Gildeheer en Burgemeester Funk (Ere-deken).

Nieuwe eerste deken werd J. Verhof (hij volgt P. Jansen op); tweede nieuwe deken werd W. Brouwer. Na 12 jaar voortreffelijk werk werd penningmeester Tinus Scholtze opgevolgd door J. Goudsmits; Tinus kreeg een attentie aangeboden.

In de schietcommissie is Scholtze opgevolgd door L. Vink. Fr. Knevel (82) trad af als eerste ouderling; hiervoor is Tinus Scholtze in de plaats gekomen. Tweede ouderling werd Camille Knevel. Theo Gerritsen volgde W. Brouwer als terreinbeheerder op in samenwerking met J. Knevel. Tijdens de vergadering werd aan elk lid het vernieuwde gildestatuuut aangeboden. De Burgemeester had respect hiervoor, omdat hierin veel van het oude weer nieuw wordt.

VUGHT — Het officiële afscheid van de burgemeester van Vught, Baron van Hövell van Wezeveld en Westerflier heeft plaats gehad op zaterdag 25 november. De Eucharistieviering werd gecelebreerd door Pastoor H. v. d. Ven. Na de Mis trok men vergezeld van de beide Vughtse Gilden — St. Catharina en St. Sebastiaan en Barbara — naar het gemeentehuis, waar een buitengewone Raadszitting werd gehouden in verband met dit afscheid.

HERPT — De winterkoning van St. Catharina is op 16 december verschoten. De titel kwam op naam van C. de Kort met 17 schoten.

BAARDWIJK — Bij St. Ambrosius blijft men aan het huldigen. Op 8 januari, de teerdag, waren daar drie zilveren jubilarissen t.w. Henk Pullens, Hoofdman, Bertus Kleijberg, Keizer, en A. v. Leijden, Bestuurslid.

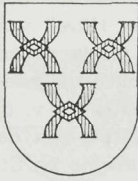
Gildeheer pastoor Schneider droeg de H. Mis op en mocht daarna de vendelgroet in ontvangst nemen. Tijdens de vergadering sprak koning Van Daelen over de inzet en standvastigheid van deze personen. Dhr. v. Leijden, een laatbloeier, kwam op zijn 46ste jaar bij het gilde, is een der trouwste leden geweest. Bertus Kleijberg, de tambour (25 jaar lang) verzorgt de uniformering, trommen en vendels. Henk, de Hoofdman, werd bijzonder in de bloemetjes gezet. In generaties is hij een waardig opvolger in het gildebestuur; een pracht stuur en leider van zijn gildebroeders. Ontroerd luisterde hij naar de koning en zelf vertelde hij hoe een en ander steeds in dit gilde is geweest waarvoor hij getrouw heeft gewaakt om vervlakking te voorkomen.

HEESWIJK — Bij het Sint-Willibrordusgilde overleed op 16 december Adrianus Voets.

Vanaf de heroprichting van dit gilde was hij een trouw en ijverig gildebroeder geweest, zeer actief en steeds als zilverdrager present. Het gilde heeft hem op zijn laatste tocht vergezeld en vendelend werd afscheid van hem genomen. Voor zijn sterven besprak hij zijn begrafenis met enige gildebroeders, die hem bezochten. Hij werd 77 jaar. Hij ruste in vrede.

Jan Toorians,
Deken-schrijver MAASLAND.

LOONOPZAND, 10 februari 1979.

Nieuws uit Peelland

JAARVERGADERING

Ondanks het slechte weer waren bijna alle Peellandse gilden bijeen om de jaarvergadering bij te wonen.

Het verslag van de najaarsvergadering en het jaarverslag werden met applaus goedgekeurd. Het verslag van de penningmeester toonde aan dat het jaar 1978 eindigde met een positief saldo.

De aftredende bestuursleden J. v. d. Laar, J. Verheyen en F. v. d. Velden werden per acclamatie herkozen.

De voorzitter deelde de vergadering mede, dat elk gilde rechtspersoonlijkheid dient aan te vragen.

SINT-ANTONIUSGILDE GEMERT IN FEESTSTEMMING

Een nieuwe deken

Een ere-deken

Een gouden jubilaris

Een zilveren jubilaris

en een nieuwe gildevlag.

Vijf feestelijke gebeurtenissen op de optrek-dag van het **Gilde van St. Antonius en St. Sebastiaan** zaterdag 20 januari. Met zoveel feest kan het niet anders zijn, dan dat het een plezierige dag is geweest of eigenlijk kan men beter spreken van een feestweek, want de voorbereiding van deze optrek-dag vergt toch ook al drie dagen, waaronder de viering van de patroonheilige.

Het was wel een lange dag, want al om 8 uur 's-morgens waren de gildebroeders present in het gehucht Esdonk om kapitein Jan v. d. Berg af te halen. Deze wist heel goed, wat de schut nog allemaal te wachten stond en tracteerde hen op een stevige koffiemaaltijd, vooraleer men de lange weg naar Gemert begon.

Tussen de ijshebbes op de weg werd nog voor de gildemis een vendelgroet gebracht aan Jan v. d. Laar, die het gilde 50 jaar had gediend. Hij werd daarna naar de Sint-Janskerk begeleid, waar een stijlvolle gildemis werd opgedragen, waarin gildekoning Ferd van Thiel en de gouden jubilaris de voorbeden verrichtten. Op het gladde kerkplein werd een vendelgroet gebracht aan de parochiegeestelijkheid. Voor het gemeentehuis had men minder moeite om zich staande te houden tijdens het jaarlijkse eerbewijs aan Burgemeester Hein M. A. C. de Wit, die dit voor de laatste maal in ontvangst nam.

In de mooie trouwzaal van het gemeentehuis sprak de burgemeester het gilde en de jubilarissen toe en bood een aangepaste kleur drank aan. Toen wist de burgemeester nog niet, dat hij het gilde nog eens zou tegenkomen die dag, want nadat op de druk bezochte besloten vergadering in het gildehuis Jan Donkers tot nieuwe deken was gekozen, werd op

voorstel van het bestuur de burgemeester met algemene stemmen benoemd tot ere-deken van het gilde.

De burgemeester heeft er veel toe bijgedragen, dat het Landjuweel Gemert 1972 zo uitstekend geslaagd is, hij bevorderde de jaarlijkse ontvangst in het gemeentehuis, stelde een stipendium voor de tamboers in en gaf raad en daad, waar dat nodig was. De installatie van de ere-deken was dan ook een lofrede van weerszijde. Dat was het ook voor de gouden jubilaris Jan v. d. Laar, gekozen tot deken in 1929, kapitein van 1932—1934, koning van 1968—1970 en zilverdrager vanaf 1972. Met zo'n leden kun je uit de voeten. Hij bood het gilde een zilveren gedreven medaillon aan voor de koningsvogel, dat aller bewondering verkreeg.

Jan Penninx herdacht zijn zilveren jubileum en schonk een zilveren schild.

Beide jubilarissen werden gehuldigd en mochten herinneringen in zilver ontvangen.

In de namiddag begon de moeilijke tocht vanaf het woonhuis van de nieuwe deken — gelegen nabij de grens met Boekel — naar het gildehuis, een tocht zo bar en boos over gladde wegen, terwijl de ijzel nog viel, zoals nog niemand had meegemaakt. Maar het lukte het gilde wonderwel en in recordtijd en zonder ongelukken.

St. Antonius en St. Sebastiaan, van wie de feestdag op deze optrek-dag werd gevierd, zullen wel bijzondere bescherming gegeven hebben. De kou kon wat verdrongen worden door de pittige en warme dranken op de 26 stops onderweg.

Deze optrek-dag wordt niet gemakkelijk vergeeten.

GILDEVLAG.

Het gilde van St. Antonius en St. Sebastiaan Gemert heeft een nieuwe gildevlag gekocht, vervaardigd in de ateliers van de Zusters Trap-pistinnen te Berkel-Enschot. Het is een prachtige vlag geworden, welke op 25 maart a.s. tijdens een plechtige gildemis in de kerk van St. Jans Onthoofding zal worden gewijd, waarna de eed van trouw aan het kerkelijk en wereldlijk gezag zal worden hernieuwd.

In de middag vindt in het gildehuis een kleine tentoonstelling plaats van de vlaggen van het gilde.

LIEROP SINT-ANTONIUSGILDE

Op de teerdag van St. Antonius werden Janus Verberne en Fried v. d. Ven gehuldigd, daar zij 70 jaar gildebroeder waren.

Door de slechte weersomstandigheden en de hoge leeftijd, beiden 86 jaar, van de jubilerende gildebroeders: was er slechts een bescheiden huldiging op touw gezet. Het bestuur ging 's-middags naar de woningen van de jubilarissen. Daar werd op passende manier eer betoond aan Janus en Fried.

Kring „Baronie en Markiezaat”

KRINGDAG 1979

De 3e vrije kringgildedag van „Baronie en Markiezaat” zal dit jaar worden georganiseerd door het Sint-Bavogilde te Rijsbergen op zondag 8 juli.

Hoofdman van dit flobertschuttersgilde is de heer P. Boot, Finestraat 5 te Rijsbergen. Tel. 01606 - 1643.

Evenals in Hoogerheide en Rijsbergen, de 1e en 2e gildedag van de kring, wordt het van de zijde van het kringbestuur op prijs gesteld dat de overige kringen een tweetal gilden willen afvaardigen, teneinde een positieve invloed uit te oefenen op de bloei van de gilden in het Westbrabantse.

SEKRETARIAAT KRING

Op 16 november 1978 werd de 4de algemene kringvergadering te Rijsbergen gehouden.

Tijdens deze vergadering werd met algemene stemmen gekozen tot kringsekretaris H. Hoppenbrouwers, Sint-Bavostraat 88 (Postbus 13) te Rijsbergen. Tel. 01606 - 1615 of 2250.

De heer Hoppenbrouwers is koning van het Sint-Jorisgilde te Rijsbergen.

GILDE ST. SEBASTIAAN TE HOOGERHEIDE

Op zondag 1 oktober 1978 werd het jaarlijks koningschieten gehouden achter het gildehuis „de Arend”.

Koning voor een jaar werd Jos van Linden, één van de jongste onder de leden. Door de Hoofdman en oud-koning werd hij geïnstalleerd.

Tot koningin werd uitgeroepen Mevr. Plompen-Traets.

Sinds 12 oktober heeft de dansgroep van het gilde een eigen danslerares, n.l. Mevr. Montree-Wagenaars. Om de veertien dagen is er op donderdagavond van 19.00 tot 20.00 uur dansrepetitie onder haar bezielende leiding.

Op zaterdag 20 januari werd de jaarlijkse „Sintebesjaansdag” gehouden.

Even voor twee uur vertrok het gilde naar de kerk, voorafgegaan voor het eerst door één tamboer en twee vendeliers.

Om 14.00 uur werd een gezongen gildemis opgedragen door Pater Alexander voor de overleden leden van het gilde. Tijdens deze kerkdienst werden de twee eerste vendels gewijd. Tijdens de consecratie werd door de twee vendeliers gevendeld, begeleid door de tamboer, hetgeen voor de eerste maaï was sinds tientallen jaren.

Na de H. Mis trok men weer in optocht terug naar het Gildehuis.

De tamboer en de vendeliers trokken in de Raadhuisstraat veel belangstelling met hun uniformen.

Tot deken werd op deze „Sintebesjaansdag” gekozen de gildebroeder C. Hagens.

Tijdens de namiddag vonden er wedstrijden plaats, terwijl aansluitend daarop een Brabantse maaltijd werd geserveerd. 's-Avonds vond er nog een heel gezellig samenzijn plaats.

Ben Minnebach
Deken-Schrijver.

GILDE ST. JORIS RIJSBERGEN IN MEMORIAM

Op 17 november 1978 overleed plotseling op 53-jarige leeftijd Koos Francken.

Koos was raadsheer van het gilde St. Joris te Rijsbergen en een trouw en actief schutter. Alle gildebroeders waren zijn vrienden door zijn vriendelijkheid, oprechte mening en behulpzaamheid. Aan vele idealen van ons Gilde heeft hij meegewerkt ze ten uitvoer te brengen, zoals de laatst gehouden Gildedag. Nog vele idealen lagen in zijn gedachte. God heeft het echter anders gewild. Wij zullen hem missen. Moge zijn vrouw troost vinden in de gedachte, dat hij goed was voor iedereen, en dat hij een voorbeeld was voor ons allen, dat altijd bij ons in herinnering zal blijven.

De Overheid
Sint-Jorisgilde.

UIT ANDERE TIJDSCHRIFTEN

(vervolg van De Gildetrom 1976, p. 68).

In CAMPINIA, driemaandelijks blad van het Streekarchivariaat Noord-Kempenland:

III, 1974, 236—239: Gildecharter van **Onze Lieve Vrouwen-Broederschap te Oirschot**. — In dit charter is nog geen sprake van een vogel of van koningschieten; eerst in het nieuwe reglement van 1539 komt het schieten op de vogel voor. Later is dit schuttersgilde weer een kerkelijke broederschap geworden met „broeders en zusters” en werd er niet meer om de koningstitel geschoten. Na 1930 is het als schuttersgilde herleefd.

VI, 1976, 71—75: Tekst van de vernieuwde kaart van het **Sint-Sebastiaangilde te Oirschot** uit 1531 („haeren papegaey scieten..... onder die molen”; „elck met zijnen scutterlijcken tabbart en op zijnen mouwe een zilver”; men trekt naar „juwelen” buiten Oirschot en buiten de Melerij).

VI, 1976, 116—120: Tekst van de vernieuwde kaart van het **Sint-Jorisgilden van Oirschot-Straten** uit 1542 („na auder gewoenten die papegaeye scieten op die molen”).

VI, 1977, 167—170: Reglement van het **Sint Ambrosius Bijengilde Oirschot**. Dit Bijengilde, in 1766 opgericht en rond 1869 uitgestorven, was geen schuttersgilde.

VII, 1977, 47—50 en 133—136: Bijengilde (vervolg).

VII, 1978, 180—181: Wijziging van het reglement van het **Sint-Barbaragilde te Oirschot** 1630.

Nieuws uit het Land van Cuijk

JONGSTE GILDEKONING VAN BRABANT

Op 2 juli 1978 was het de dag dat Peter van Druten bij zijn Sint-Jansgilde in Gassel zich tot Gildekoning schoot op de jaarlijkse Sint-Jansviering; hierdoor wordt hij de jongste Gildekoning van Noord-Brabant. Hij was toen precies één dag 18 jaar, de leeftijd dat hij aangenomen werd als volwaardig gildebroeder bij het Sint-Jansgilde van Gassel in het Land van Cuyk.

Dat hij met zijn lidmaatschap een oude familietraditie voortzette bewijst, na speurwerk in gilde- en familiearchieven, de volgende lijst: in Neder-Asselt (Gelderland) waar de Salvator Mundi Familiebroederschap sinds 1650 bekend is (het jaar van oprichting is volgens Jolles onbekend) treffen we de familie van Druten in regelmatige lijn aan.

Wie als zoon van een gildebroeder van Salvator Mundi werd geboren had bij de geboorte reeds het recht om lid te worden van deze Familiebroederschap. Dit heeft de familie van Druten al reeds 100 jaar gedaan.

In 1858 is Jacob van Druten in het gilde getreden en in 1863 werd hij koning van het Salvator Mundi Gilde in Neder-Asselt.

In 1883 is Wouter van Druten, zoon van Jacob van Druten, in het gilde getreden. Deze was samen met J. van Hout Broedermeester 1893—1894.

W. van Druten was deken in 1899 — 1905 — 1915 en 1922.

Samen met J. Hendriks was hij in 1927 weer Broedermeester.

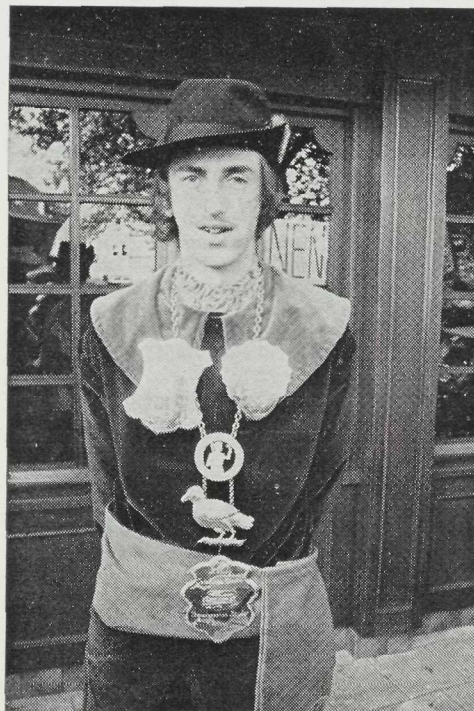
Deze Broedermeesters of Gildmeesters werden voor 2 jaren benoemd en waren oppermachtig; nu is dat veranderd.

In 1948 is Wouter van Druten als gildebroedervendelier in het gilde Salvator Mundi ingetreden.

In 1956, bij verandering van woonplaats wegens huwelijk, werd Wouter van Druten lid van het Sint-Jansgilde Gassel als vendelier.

In 1965 werd hij Vaandrig en op het ogenblik is hij reserve-kapitein van dit gilde uit het Land van Cuyk.

In 1971 werd Peter van Druten op zeer jeugdige leeftijd jeugdvendelier.

(foto Frans Martens, Deurne)

Zoals aangehaald schoot Peter daags na zijn verjaardag zich tot Gildekoning.

Tijdens de inhuldiging als Koning in het gildenhuis werd hij overvendeld door zijn trotse vader Wouter van Druten.

Meer dan 120 jaar is de naam van Druten verbonden aan een gilde in Nederland,

DE SCHUTTERSGILDEN IN DE 80-JARIGE OORLOG (1568—1648)

In het najaar van 1933 publiceerde de Spanjaardkenner dhr. Johan Brouwer de „Kronieken van Spaansche soldaten uit het begin van den Tachtigjarigen oorlog”. (Uitg. W. J. Thieme en Cre, Zutphen). Het boek is al vele jaren uitverkocht maar het zou een herdruk alleszins waard zijn. Want omdat hier ooggetuigen aan het woord zijn, krijgt men een onverwachte en boeiende kijk op deze episode uit onze geschiedenis.

Zo geven zij een levendige beschrijving van het alledaagse leven. Wat voor ons, schuttersgilden, echter bijzonder interessant is, is de nauwkeurige „reportage” die kapitein Alonso Vazquez maakte van de schuttersgilden, zoals die leidden en zeilden in die dagen. Al was het alleen maar om te kunnen constateren, wat er in de vierhonderd jaar die sindsdien verstreken zijn, verdwenen en gebleven is

„Men heeft in de Nederlanden een gewoonte die door alle vorsten ter wereld diende te worden nagevolgd ten einde de vrede in hun land te bewaren. Deze instelling gelijkt in veel opzichten op de nieuwe strijdmacht die de Koning, onze heer, nu in de Castiliën in het leven heeft geroepen, en die even geliefd is door degenen wien 's Konings dienst ter harte gaat, als zij gehaat is door de bewindvoerders van sommige steden, die met het oog op hun persoonlijke belangen er niet van willen hooren, en haar ook niet willen aanvaarden, een zaak die spoedig in het reine dient gebracht te worden, en waarover ik een andere keer nog wel het mijne zal zeggen, want nu is het daarvoor het oogenblik niet. De Nederlanders hebben in alle steden en dorpen van hun land **broederschappen** tot eer en glorie van de heiligen die zij in het bijzonder vereeren, en die zij als schutspatroom hebben gekozen. Het geld dat over is door de groote gaven die de broederschappen ontvangen, gebruiken zij voor weldadigheid, en vooral eertijds toen de Nederlanders minder oorlog te voeren hadden, betere kennisse Gods hadden, en gehoorzamer waren aan hun koning, onderhielden zij weezen en zorgden zij voor de armen. Hoewel dit de eigenlijke bedoeling was waartoe deze broederschappen waren gevormd, dienden zij ook als troepen tegen de vijanden, en als gewapende macht om troebelen en opstanden, die in iederen staat plegen voor te komen, te bedwingen. De leden of soldaten van deze gilden zijn zoo krijgshaftig en ervaren in den wapenhandel, dat zij voldoende zijn om de Nederlanden te verdedigen, want de wapens die zij hebben en waarin zij zich oefenen, zijn van denzelfden aard als de onze, en nog veel beter, want zij zijn keuriger onderhouden en beter vervaardigd. Behalve de piek, die de koningin van alle wapenen is¹⁾, de haakbus en het musket, wapenen die zij zeer behendig gebruiken en in het gebruik waarvan zij zich zeer geoefend hebben, voeren zij ook „armborsten”, slagzwaarden en boegen, alleen om ze te kunnen hanteeren als dit noodig mocht zijn, want

in den strijd gebruikt men toch doorgaans de eerstgenoemde wapenen. Op deze wijze bewaarden zij voor het uitbreken van dezen oorlog de goede orde in het land, en waren zij een weermacht die den vijand ontzag inboezemde, zonder dat dit geldelijke bezwaren voor den staat of hun vorsten bracht. Zij betrokken de wacht voor hun vorsten, en als deze het land doortrokken, begeleidden de gilden hen van de stad hunner inwoning tot de naastbij gelegene, en in alle volgende steden stonden de gilden gereed hen te ontvangen en hen weer tot de volgende stad te begeleiden. Vervolgens gingen zij weer huns weegs, huiswaarts, zonder onlusten of schade voor het land, want alles wat zij noodig hadden, bekostigden zij zelf. Deze gilden werden en worden nog heden ten dage, bestuurd door hoplieden, vaandrighs, sergeanten en korporaals, die allen weer onderhoorig zijn aan de **Burgomaestres**, die overeenkomen met de **Corregidores** onzer steden en den kolonel van een regiment. Behalve dat deze **broederschappen of gilden** op deze wijze goed geordend zijn, heeft elk hunner ook nog een **koning**, dien zij op het feest van Sint Johannes den Dooper kiezen. Alle soldaten of gildebroeders komen dan tezamen in het huis van hun vaandrig en trekken vandaar in goede orde met vliegend vaandel, bij trommelslag en pijpermuziek, keurig uitgedost en met fieren pas onder het afvuren van musketten en haakbussen, naar een open veld dat zij voor de keuze van den **koning** hebben uitgekozen. Hier stellen zij zich op, en planten een hoogen paal in den grond, aan welks uiteinde een piek bevestigd is. Op deze piek is een zeer goed nagemaakte beschilderde houten papegaai vastgezet. Daarna geeft men den stadhouder van de provincie of het hoofd van de stad, die bij dit feest tegenwoordig is, een haakbus in handen, en hij schiet het eerst op den vogel. Dit schot is in naam van den Koning en wettigen heer des lands. Schiet hij den vogel er af, dan is er een groot gejoel van vreugde en luid geroep van pret, en onder luidruchtige vroolijkheid leidt men hem de gansche stad rond. Als belooning voor zijn mooie schot kiezen zij hem tot koning. Indien echter allen eenmaal in naam des konings hebben afgevuurd zonder den papegaai van den paal te hebben geschoten, gaan de gildebroeders voor zich zelf schieten, en dit blijft voortduren tot één den vogel zoodanig treft, dat hij van den mast valt. Als dit geschied is, betuigen zij groote vreugde en gaan zij het koningsschot vieren met een feestmaal en het instellen van zooveel dronken, dat er aan het drinken pas een eind komt als allen naar huis gaan. Dit feest gaat voor rekening van het gilde. Indien iemand drie jaren achtereen de papegaai van den mast schiet, zooals verscheidene malen is gebeurd, dan wordt hij tot **keizer** verkozen, met nog grootscher feestelijkheden en maaltijden dan dit bij de koningskeuze geschiedt. Hij wordt dan voor zijn gansche verdere leven vrijgesteld van verplichte bijdragen voor het gilde, en geniet nog meerdere voorrechten.

Ieder gilde krijgt een hof met een op een verhooging geplaatsten schietschijf, om zich in de bediening van de wapenen te oefenen, en alle

feestdagen komen zij daar na het middagmaal bij elkaar. De een oefent zich dan met den boog, de ander met den armborst, het musket of de haakbus. Ook krijgen zij door geregelde oefening een zeer groote vaardigheid in het hanteeren van de piek, het slagzwaard en de hellebaard. Alles wat men wint of verliest, of den prijs dien de beste schutter of de beste schermer behaalt, besteedt men aan feestmalen en drinkgelagen, en daarop loopt altijd alles uit, zonder dat men geld of belangstelling voor iets anders heeft.

Op deze wijze worden er in de gilden flinke krijgslieden gevormd; daar de gelegenheid zich allerwege voordoet, krijgen zij de noodige ervaring en harding in het gevecht, en een ieder weet hoe zij den oorlog tegen ons hebben gevoerd. Als de Spanjaarden niet tegenover zulke geoefende Nederlandsche soldaten hebben gestaan, zou men veel minder moeite hebben gehad hen te onderwerpen.

De **koning** van een gilde heeft twee stemmen in den gemeenteraad, en hij heeft den voor-naamsten zetel. De **keizer** heeft echter een nog veel verhevener plaats, en hij heeft vrijen toegang tot alle openbare en particuliere handelingen en vergaderingen van de gilden, en is vrijgesteld van alle bijdragen en stortingen die de andere genooten moeten betalen. Vanwege de majesteit die de **keizer** belichaamt, verleent men hem het **Gulden Vlies** met een afhangende papegaai, die met kostbare steenen en kleinoordien is bezet; dit blijft rechtens eigendom van hem en van zijn nakomelingen. Bij de processies die zij houden, welke **ommegangen** worden genoemd²⁾, en bij de andere feesten, kermissen en jaarmarkten, heeft hij altijd de voor-naamste plaats, en zooals ik reeds heb gezegd, bij zulke gelegenheden gaan de gildebroeders in volle wapenrusting, met vliegende vaandels en slaanden trom, onder de aanvoering van hun hoofdlieden, in vaste krijgsorde alsof zij ten strijde togen. Door de gilden komt het ook dat er zoveel wapenen in de Nederlanden zijn, in onderscheid met Spanje, en wij moeten hopen dat in verloop van tijd en door de nieuwe weermacht die de koning heeft opgericht, er meer wapenen in Spanje worden gesmeed en er verbetering in den gang van zaken zal komen, terwille van de verdediging van 's konings rijk, hetwelk maar al te zeer noodig is. Deze gilden of broederschappen kunnen in een zeer korte spanne tijds tezamen worden gebracht. Nauwelijks heeft men door klokgelui het teeken tot verzamelen gegeven, of allen melden zich op het bepaalde punt, in volle uitrusting en klaar tot den strijd, zoo vaardig als men maar

kan wenschen. Als zij de vreeze des Heeren niet hadden verloren, zouden zij nu nog getrouwe onderdanen zijn van hun rechtmatigen vorst, zoo goed als alle degenen die onder de katholieke vanen strijden".

1. Alonso Vázquez, die zelf zoolang de piek heeft gedragen, blijkt een enthousiast voorstander te zijn van dit wapen, waarover de zestiende eeuw af tot in het begin van de achttiende eeuw zoo heftig is gestreden. De hertog van Alba voerde het musket in, en dit heeft geleidelijk de geduchte piek verdrongen.
2. De Spanjaarden hadden een goed oor voor vreemde talen, dit blijkt uit vrijwel alle kronieken van soldaten, ontdekkingsreizigers, **conquistadores** en missionarissen. Vázquez geeft het woord „ommegang" op den klank af goed weer en schrijft: **procesiones, a las cuales llaman humegangas** Voor „kermis" zegt hij **caramesia**, en nog vele andere Nederlandsche woorden vindt men bij hem en andere Spaansche schrijvers vrij goed weergegeven.

UIT ANDERE TIJDSCHRIFTEN:

IN DE KLEINE MEIERIJ, vlugschrift van de Heemkundekring en het Streekarchivariaat van Oisterwijk, verschenen enige artikelen van W. H. Th. Knippenberg over „Het Gildezilver in de Kleine Meierij".

24 (1973) 42—44 en 61—62:

Sint-Willibrordusgilde te Esch.

26 (1975) 36—43:

Gilde van **St. Antonius en St. Sebastiaan te Udenhout.**

27 (1976) 49—57:

Sint-Jorisgilde te Moergestel.

27 (1976) 78—85:

Gilde van **St. Katharina en St. Barbara te Helvoirt.**

29 (1978) 100—106:

Gilde van **St. Catharina en St. Barbara te Haaren.**

Begunstigers van „de Gildetrom”

Aannemersbedrijf
HURKMANS EN ZONEN N.V.

Kromvenweg 21-23, Lierop — Tel. 04926-234

Pijpleidingen - Grondwerken -
Wegenbouw - Cultuurwerken.

PIET ABRAHAMS

Tilburgseweg 8, Hilvarenbeek Tel. 04255-1219

Uw adres voor:
bierborstel - hooi en stro.

BAVARIA B.V.

B. v. d. Heuvelstr. 35, Lieshout Tel. 04992-1123

Bavaria Bier en 3-Es Drinks

BRABANTS

AANNEMINGSBEDRIJF B.V.

Hoogeloon Tel. 04978-316

Wegenbouw

Café - Restaurant
„BOSCHLUST”

Tilburgseweg 193, Goirle Tel. 013-423095

Bekend om zijn vis- en vleesspecialiteiten.
Uw adres voor bruiloften en partijen.

CALIS MODE

Julianastraat 33, 5087 BA Diessen
Tel. 04254- - 773

Specialist in alle hoofdbedekkingen
en gildeveren.

Café-Restaurant
„BOERKE MUTSAERS”

In 't Zand

Vijverlaan 2, Tilburg Tel. 013-670693

Zalen beschikbaar voor bruiloften en partijen.
Aanlegplaats voor touringcar.

A. COPPELMANS

F. v. d. Heijdenstr. 14, Netersel Tel. 04978-375

Uw adres voor het uitbroeden van
fazanten en sierkippen.

CAFE „LANGERIJT”

A. KERSTEN

Lourdesstraat 5, (tegenover Aa-Be fabrieken
Tilburg Tel. 013-422418

Het Café waar gildebroeders elkaar ontmoeten.

Drukkerij

HARRY BEK EN ZOON B.V.

Kennedylaan 16, 5466 AA Veghel
Tel. 04130 - 66971

Boek- en offset drukkerij

EDELSMID ANDRIESSEN

Steenweg 18, 5707 CG Helmond
Tel. 04929 - 36810

Handvervaardiging van gilde zilver,
restaurant, sportprijzen.

HEIKANTSE GARENBOETIEK

Eigenaar: A. v. d. Put

Offenbachstraat 165 (achter 't Wit Paardje)
Tilburg Tel. 013-551082

Heikantse Garenboetiek voor uw
brei- en knoopgarens

HUNTER

Sportkledingbedrijven B.V.

B. v. d. Klokkenlaan 63a, Waalwijk 04160-35131

Dames- Tiener- en Kinderjassen.

C. VAN IERSEL

Besterdring 44, Tilburg Tel. 013-43186

Voor exclusieve schilderstukken en
reproducties, alsmede voor al uw lijsten,
kunsthandel en lijstenspecialist.

Edelsmederij

NOL KOOPMANS

Mirabelweg 98, Eindhoven — Tel. 040-418586

Graveren - schilden - trommen -
vendelknoppen - Koningskruisen etc.

A. NAAIJKENS

Zaal Concordia

Gelderstraat 20, Hilvarenbeek Tel. 04255-1359

Uw adres voor een echte
Brabantse koffietafel.

H. EN C. PULLENS B.V.

1e Zeine 39, 5144 AJ Waalwijk
Tel. 04160 - 33064 - 33697

Container en Transportbedrijf.
Aannemers van Grondwerken.

RABOBANK

VOOR GELD & GOEDE RAAD

MEVR. ROELOFS

Roerdomphof 6, Geldrop — Tel. 040-866102

Vervaardigen en reparatie van vaandels,
vlaggen, vendels enz.

FLIP ROKSNOER

VLEESSNACKS

Mascagnistraat 13, Tilburg — Tel. 013-550933

Sateh-Shaslick-Gehaktballetjes in Saté-saus
Flip burger-stick

J. M. SPANINKS

C. Schuijtsstraat 29, Eindhoven, tel. 040-511800

Wij verzorgen alle evenementen
met Patates Frites, Vis, IJs.

SPOORDONKS HANDELSHUIS

GEBR. VAN OVERDIJK

Spoordonkseweg 90, 5688 TG Oirschot
Tel. 04997 - 2944

Komplete interieurverzorgers.

GREET EN HARRY SWINKELS

Besterdring 71, Tilburg Tel. 013-422743

Steek uw licht eens op in
Café-BAR „De Lantère”

J. A. M. TUERLINGS

Kasstraat 19, Tilburg Tel. 013-426622

Kolen - Olie - Benzine - Smeerolie

Wed. Joh. Verhulst en Zonen B.V.

Elzenweg 1, Waalwijk Tel. 04160-34911

Lucht- en warmtetechniek

VOLLENHOVEN

Tilburg, Beek en Donk, Wanssum, 013-681926

groot-olie — alle aardolieprodukten

FA. M. WATERS

Stationsstraat 18, Geldrop — Tel. 040 - 862372

Reeds ruim 45 jaar is dit uw speciaal adres
voor al uw Gildeattributen,
zoals vaandels, vendels, costuums enz.

Onze hartelijke
dank!
